

Reservation:

af Herr *Westerdal*: »Då yngling vid fullständigt elementarläroverk är underkastad militäriska öfningar till större utsträckning, än som erfordras af beväringssamskapet, och dessa öfningar, förutom dermed förknippade kostnader, jemväl förminska den tid, som han annars kunnat egna åt sina studier; så fordrar icke blott billighet utan äfven rättvisa, att han tillerkännes, så vidt sig göra låter, en mot nämnda uppoffring svarande fördel. Eljest skulle nemligen den likställighet i medborgerliga skyldigheter, som är ett oafvisligt vilkor för ett samhälles sunda utveckling, icke vinna tillbörligt erkännande. Af nämnda anledning kan jag icke förena mig i den af Lag-Utskottet gjorda hemställan i följd af Herr A. W. Wigardts ifrågavarande motion, utan tillåter mig vördsam samt föreslå,

att Riksdagen ville för sin del besluta att yngling, som antingen före beväringssåldern genomgått eller vid den tiden vistas vid fullständigt elementarläroverk, bör, derest han af vederbörande godkännes, i likhet med medlem af skarpskyttekorps befrias från första årets beväringsexercis.»

N:o 8.

Ank. till Riksd. Kansli den 18 Febr. 1873, kl. 6 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckta motioner om ändring i gällande föreskrifter angående lotterier.

I detta ämne hafva tre särskilda motioner blifvit väckta, en inom Första Kammaren af Herr *N. S. von Koch*, (motionen N:o 13) samt de begge andra inom Andra Kammaren af Herrar *Olof Ahlström* (motionen

N:o 49) och *Ake Andersson* (motionen N:o 166); och åligger det Lag-Utskottet, enligt erhållna remisser, att deröfver sig yttra.

De stadganden, om hvilka här egentligen är fråga, återfinnas i Kongl. förordningen den 21 Mars 1844, under §§ 1 och 2, så lydande: »1 §. Lotteri må ej af någon inrättas och öppnas för allmänheten; och vare ej eller tillåtet att, för egen eller annans räkning, utbjuda eller afyttra lotter till penningars eller annan lös eller fast egendoms bortlottande inom eller utom riket. — 2 §. Det i föregående § stadgade förbud må likväl icke lämpas å bortlottning af lösören för välgörande ändamål, eller af konst saker till svenske konstidkares understödjande och uppmuntran; dock bör om sådan lottning anmälan förut ske hos vederbörande Konungens Befallningshafvande, som dertill eger, efter pröfning af omständigheterna, meddela tillstånd.»

Motionärerne hafva föreslagit:

Herr *von Koch*: »att Riksdagen för sin del beslutar, att § 2 af Förordningen den 21 Mars 1844, angående lotteri-inrättningar, upphäfves»;

Herr *Ahlström*, med hvilken Herrar Edv. von Schoultz och A. Adlersparre sig förenat: »att till 2 § i Kongl. Förordningen angående förbud emot lotteri-inrättningar samt mot försäljning af lotter för in- och utländska lotteriers räkning den 21 Mars 1844 måtte fogas ett så lydande eller dermed liktydigt tillägg: och må jemväl s. k. konstflits- eller industri-lotterier, hvilka icke åsyfta enskild vinst, utan allenast att främja den inhemska industrien och slöjdskickligheten, kunna få af särskilda föreningar inrättas, så framt vederbörande Konungens Befallningshafvande, efter pröfning af underställda förslag till reglementen för sådana lotterier och med föreskrifvande af de kontrollåtgärder, hvilka kunna anses nödiga och lämpliga, finner skäligt sådant tillstånd meddela»; och

Herr *Ake Andersson*: »att Riksdagen måtte för sin del besluta upphäfvandet af Kongl. Förordningen den 21 Mars 1844 med förbud mot lotterier, samt att dels ett penninge-statslotteri, efter mönster af danska klasslotteriet eller annan dylik lämplig inrättning, här i landet upprättas, och dels att tillstånd lemnas åt enskilde att mot vissa garanterade villkor inrätta konst- och industri-lotterier. Börande behållningen af det förra och den behöriga afgiften för de sednare till statsverket ingå, för att användas till statens allmänna behof.»

Hvad nu först angår den del af Herr *Åke Anderssons* förslag, som afser upphäfvande af åberopade Kongl. förordningen samt inrättande af ett penningelotteri för statens räkning, så kan Utskottet för sin del icke godkänna den af motionären uttalade åsigt, att lotterispelet i allmänhet skulle ur moralisk synpunkt vara alldeles oskadligt. Detta spel,

när det bedrifves för vinnings skull, delar med andra äfventyrliga spel egenskapen att gifva näring åt en vinningslystnad, som lockar att utan eget arbete söka ernå fördelar på andras bekostnad samt förtager hågen för ordnad arbete och verkar förlamande och förstörande på den flit och omtanke, som utgör grundvilkoret för allt välstånd. Hoppet att kunna för en lägre insats göra en betydlig vinst förleder ofta äfven mindre bemedlade personer att på lotterispelet uppoffra penningetillgångar, nödvändiga för fyllandet af egna och familjens oundgängligaste behof. Ifrågavarande förbud förmår väl icke afhålla svenska medborgare från spel på utländska lotterier; men inrättandet af likartade lotterier inom landet skulle otvifvelaktigt gifva spelet en ökad utsträckning hos den stora allmänheten och i samma mån leda till en vidsträcktare utbredning af spelets skadliga följder.

Enär frågan bör bedömas förnämligast ur synpunkten af samhällets sedliga uppgift, i förhållande hvartill dess ekonomiska intresse är af underordnad vikt, kan någon afgörande betydelse ej tillerkännas den möjliga vinst i statsekonomiskt hänseende, som enligt motionärens förmenande skulle af den föreslagna åtgärden föranledas.

På nu anförda skäl får Utskottet värdsamt hemställa,

1:o att Herr Åke Anderssons motion i denna del måtte af Riksdagen lemnas utan vidare afseende.

Vidkommande dernäst sednare delen af Herr Åke Anderssons motion jemte det af Herr Ahlström väckta förslag, hvilka hufvudsakligen sammanfalla med hvarandra, i det att begge hafva till syftemål att bereda utväg för inrättande af så kallade konstflits- eller industri-lotterier, så torde man utan fara för misstag kunna påstå, att de lotterier af dylik beskaffenhet, hvilka under sednare tider varit inrättade här i landet, visat sig medföra för de spelande nästan lika betänkliga följder, åtminstone i ekonomiskt afseende, som de vanliga penninglotterierna. I de aldra flesta fall är det lockelsen till vinst men alldeles icke tanken på lotterianstaltens ändamål att befordra konstindustri och slöjd, som förmår den spelande att göra sin insats. Förhållandet lärer ock vara, att bland dem, hvilka försöka sin lycka på ifrågavarande lotterier, ett icke obetydligt antal utgöres af tjenare och arbetsfolk, eller i allmänhet personer i sådan ställning, att de icke utan olägenhet kunna underkasta sig de för deltagande i spelet erforderliga utgifter.

Emot inrättandet af dylika lotterier hyser Utskottet således enahanda betänkligheter, som de här ofvan i fråga om penninglotterier

framställda. Men derjemte må anmärkas, att de vinster, hvilka utfalla på ett konstflits- eller industrilotteri, merendels icke äro egnade att fylla något verkligt behof för den vinnande, som därför finner sig föranlåten att afyttra varan, och under förhållanden sådana som hittills egt rum finner han sig härvid ganska mycket bedragen i sina förhoppningar, om han föreställt sig vinsten förvandlad i penningar till ett belopp, motsvarande det åsatta värdet, emedan varan i verkligheten icke på långt när betingar det pris, hvarför den blifvit af lotterianstalten inköpt. Och hvad angår det antydda ändamålet med dessa lotterier, torde, oafsedt att detsamma icke kan rättfärdiga medlet, den statsökonomiska grundsats sväriligen kunna bestridas, att endast den industriela produktion är naturlig och, så för det allmänna som för industriidkaren, båtande, hvars alster utan konstlade åtgärder vinna afsättning.

Utskottet hemställer fördenskull,

2:o att Herrar Åke Anderssons och Ahlströms i ömförmälda hänseende gjorda framställningar ej måtte af Riksdagen bifallas.

Beträffande slutligen Herr von Kochs motion, som afser upphäfvande af det enligt 2 § af åberopade Kongl. förordningen medgifna undantag från det i samma förordnings 1 § stadgade förbud, så anser Utskottet detta undantag hafva goda skäl för sig. Vinstbegäret ingår i allmänhet icke såsom hufvudsakligt motiv för deltagande uti ifrågasvarande slag af lotterier. Deltagarne utgöras nästan uteslutande af personer, hvilka betrakta lotteriet såsom ett medel att förena spridda krafter till gemensam befordran af dermed åsyftade ändamål, samt använda dertill penningar, som utan känbar uppoffring kunna undvaras, och de torde ej fästa synnerligt afseende å den vinst, som deltagandet för dem kan medföra. Hvad särskildt angår konstlotterier får Utskottet erinra derom, att konsten har en alltför hög betydelse för att den här ofvan till stöd för förbudet emot industrilotterier åberopade statsekonomiska grundsats skulle kunna i förevarande hänseende tillämpas, samt att i vårt land väl behöfves äfven detta medel för att konsten må kunna nå önskvärd utveckling.

På grund häraf och med erinran derjemte att enahanda framställning vid sistlidne riksdag blifvit afslagen, anser Utskottet sig böra hemställa,

3:o att Herr von Kochs berörda förslag ej måtte till någon vidare åtgärd å Riksdagens sida föranleda.

Stockholm den 18 Februari 1873.

På Utskottets vägnar:

H. G. v. GEGERFELT.

Reservationer:

af Herrar *Westerdal* och *Königsfeldt*, såvidt genom Utlåtandet blifvit afstyrkt bifall till Herr Ahlströms motion;

af Herrar *Sven Nilsson* och *N. Petersson*, hvilka, under åberopande af de uti Herrar Ahlströms och Åke Anderssons motioner anförda skäl, ogillade att samma motioner blifvit af Utskottet afstyrkta; samt

af Herr *Philipson*, emot motiveringen af Utskottets i 3:dje punkten gjorda hemställan.
